

Bruselj, 16. december 2024
(OR. en)

16939/24

ENER 606
COMPET 1218
CLIMA 459
ENV 1232

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	16. december 2024
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	16248/24
Zadeva:	Spodbujanje geotermalne energije – sklepi Sveta (16. december 2024)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o spodbujanju geotermalne energije, ki jih je Svet za promet, telekomunikacije in energijo odobril na seji 16. decembra 2024.

**SKLEPI SVETA
O SPODBUJANJU GEOTERMALNE ENERGIJE**

SVET EVROPSKE UNIJE,

OB OPOZARJANJU NA:

- evropska podnebna pravila¹ in njihove obveznosti sprejetja potrebnih ukrepov na ravni Unije oziroma na nacionalni ravni, da se omogoči skupno doseganje podnebne nevtralnosti najpozneje do leta 2050;
- sklepe Evropskega sveta² z dne 17. in 18. aprila 2024, v katerih je slednji pozval k vzpostavitvi resnične energetske unije z zagotavljanjem obsežne oskrbe s cenovno dostopno in čisto energijo, kar bo prispevalo k dvojnemu cilju, tj. doseganju evropske energetske suverenosti in podnebne nevtralnosti. Za to bodo potrebni ambiciozna elektrifikacija na podlagi vseh neto ničelnih in nizkoogljičnih rešitev, prožnost ter znatne širitve in naložbe na področju omrežij, shranjevanja in medsebojnih povezav;
- pravico držav članic, da določijo svojo mešanico energijskih virov ob upoštevanju svojih geoloških, okoljskih, gospodarskih in drugih posebnih okoliščin ter izberejo najustreznejše tehnologije za skupno doseganje energetskih in podnebnih ciljev za leto 2030;
- akt o neto ničelni industriji³, katerega cilj je zagotoviti dostop Unije do zanesljive in trajnostne oskrbe z neto ničelnimi tehnologijami, vključno s povečanjem proizvodne zmogljivosti neto ničelnih tehnologij in njihovih dobavnih verig, ter v katerem je na seznam neto ničelnih tehnologij uvrščena tudi geotermalna energija;

¹ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999.

² EUCO 12/24, na voljo na <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2024/04/18/european-council-conclusions-17-and-18-april-2024/>.

³ UREDBA (EU) 2024/1735 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L, 28.6.2024).

- direktivo o energiji iz obnovljivih virov⁴ in zlasti obveznost držav članic, da v svoje nacionalne zakone in podzakonske gradbene predpise ter po potrebi v svoje programe podpore uvedejo ustrezne ukrepe ter poleg tega povečajo delež električne energije iz obnovljivih virov pri ogrevanju in hlajenju, daljinskem ogrevanju in hlajenju ter industrijskih postopkih;
- direktivo o energetske učinkovitosti⁵, v skladu s katero države članice omogočajo vzpostavitev finančnih mehanizmov ali uporabo obstoječih mehanizmov za ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti in v kateri so določena merila za učinkovite sisteme za daljinsko ogrevanje in hlajenje;
- direktivo o energetske učinkovitosti stavb⁶, pri čemer je geotermalna energija ena od možnosti za pokritje potreb brezemisijske stavbe po energiji;
- uredbo o trgu električne energije⁷, ki geotermalno energijo uvršča med vire, za katere so neposredni programi zaščite cen za naložbe v nove objekte za proizvodnjo električne energije v obliki dvosmernih pogodb na razliko ali enakovrednih programov z enakimi učinki in za katere države članice spodbujajo sklepanje pogodb o nakupu električne energije.

4 Direktiva (EU) 2023/2413 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652.

5 Direktiva (EU) 2023/1791 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev).

6 Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o energetske učinkovitosti stavb (prenovitev).

7 Uredba (EU) 2024/1747 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 glede izboljšanja zasnove trga električne energije v Uniji, člen 19d.

OB UPOŠTEVANJU:

- sporočila Komisije o reviziji strateškega načrta za energetska tehnologijo⁸;
- sporočila Komisije o oceni osnutkov posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov na ravni celotne EU⁹, v katerem je navedeno, da so geotermalni viri energije navedeni v več osnutkih načrtov v različnih oddelkih, zlasti za ogrevanje in hlajenje, vendar brez večjih podrobnosti o ukrepih za njihovo uvajanje;
- sporočila Komisije o načrtu RepowerEU¹⁰ o zmanjšanju odvisnosti od ruskih fosilnih goriv, pospešitvi energetskega prehoda in nadaljnji integraciji energetskega trga;
- sporočila Komisije o strategiji EU za sončno energijo¹¹, v katerem je navedeno, da bi se morale potrebe po energiji, ki jih pokrivata sončna toplota in geotermalna energija, vsaj potrojiti, da bi dosegli cilje EU za leto 2030;
- Mnenje Odbora regij o pomenu geotermalne energije pri lokalizaciji proizvodnje energije.¹²

Geotermalne priložnosti in ovire za njihovo širšo uporabo

1. POUDARJA:

- a. potencial geotermalne energije kot lokalnega obnovljivega vira energije v smislu zagotavljanja energetske varnosti in trajnostnosti ter prispevanja k dostopnim cenam energije;
- b. da uporaba geotermalne energije prispeva k strateškim ciljem Evropske unije, saj zmanjšuje energetska odvisnost in uvoz fosilnih goriv, zlasti v zvezi z ogrevanjem in hlajenjem, hkrati pa povečuje odprto strateško avtonomijo Evrope in konkurenčnost evropske industrije;

⁸ COM(2023) 634 final.

⁹ COM(2023) 796 final.

¹⁰ COM(2022) 230 final.

¹¹ COM(2022) 221 final.

¹² Mnenje Evropskega odbora regij – Lokalizacija proizvodnje energije: pomen geotermalne energije (mnenje na lastno pobudo) (26.6.2024, C/2024/3663).

- c. pomen geotermalne energije kot preizkušene neto ničelne tehnologije pri razogljčenju energetskih sektorjev;
- d. da lahko okrepljen razvoj plitve in globoke geotermalne energije vodi do znatnih prihrankov emisij, zlasti v stavbnem sektorju, in prispeva k doseganju ambicioznih podnebnih in energetskih ciljev EU;
- e. da lahko geotermalna energija, kjer je na voljo na lokalni ravni, zagotavlja stabilen vir oskrbe za ogrevanje in hlajenje ter shranjevanje energije, prožnost in storitve povezovanja energetskih sistemov ter zagotavlja cenovno dostopne in predvidljive stroške oskrbe z energijo;
- f. da bi lahko geotermalna energija v regijah z visokim geotermalnim potencialom, pa tudi v regijah, ki jih je težje razogljčiti, kot so najbolj oddaljene regije, prav tako zagotovila stabilno in predvidljivo oskrbo z električno energijo, ki jo je mogoče dispečirati;
- g. sinergije s proizvodnjo kritičnih surovin, kar pomeni, da lahko raziskovanje geotermalne energije, kadar to omogoča kemična sestava geotermalnih tekočin, prispeva k odzivanju na povpraševanje Unije po litiju in drugih surovinah, s čimer se spodbuja mineralna suverenost Evrope, obenem pa upošteva potreba po zagotavljanju varstva okolja.

2. IZPOSTAVLJA

- a. da v povprečju več kot polovica končne porabe energije za ogrevanje in hlajenje prostorov ter daljinsko ogrevanje in hlajenje v stanovanjskem sektorju trenutno temelji na fosilnih virih energije na ravni Unije, geotermalna energija pa lahko zagotovi cenovno dostopno in zanesljivo oskrbo z energijo za ogrevanje in hlajenje, da bi razogljčili porabo energije v stavbah ter povečali konkurenčnost in trajnostnost industrije;
- b. da kljub koristim geotermalne energije še vedno obstajajo pomembne neizkoriščene možnosti za geotermalno energijo, ki bi jih bilo mogoče nadalje raziskati in uporabiti;
- c. da so regulativna zapletenost, finančne in trgovinske ovire, nezadostne človeške zmogljivosti ali za tehnologijo specifične izkušnje v organih za izdajo dovoljenj, ter pomanjkanje usposobljene delovne sile in specializiranih podjetij dejavniki, ki prispevajo k neoptimalni uporabi potenciala geotermalne energije;

- d. da sta bila pomanjkanje podatkov, vključno s podatki o podzemnih virih, in omejena javna dostopnost do obstoječih geoloških podatkov tudi opredeljena kot ovira zmanjševanju tveganja v zgodnji fazi razvoja projekta ter preprečevanju hitrejšega uvajanja in širše uporabe geotermalne energije;
- e. da kljub razmeroma nizkim stroškom obratovanja ni verjetno, da bi se rentabilnost naložb v globoko geotermalno energijo povečala brez ukrepov za obravnavanje visokih vnaprejšnjih stroškov naložb ter tveganj, povezanih z raziskovanjem, kapitalom in vrtanjem;
- f. da mora biti proizvodnja geotermalne energije v skladu z okoljskim okvirom, vključno z zahtevami za varstvo narave in podtalnice ter varnostnimi zahtevami;
- g. da se pri odločanju držav članic o morebitnih ukrepih za spodbujanje geotermalne energije upoštevajo ekonomska, tehnična in geološka izvedljivost.

Ukrepi za pospešitev uvajanja geotermalne energije

- 3. POZIVA Komisijo, naj pripravi celovito strategijo za razogljičenje ogrevanja in hlajenja, ki jo bo spremljal namenski evropski akcijski načrt za geotermalno energijo z ukrepi za spodbujanje geotermalnih projektov in pospešitev uvajanja geotermalne energije. Takšni ukrepi bi lahko obsegali:
 - a. možne jamstvene sheme za ublažitev vnaprejšnjih tveganj naložb;
 - b. smernice in najboljše prakse za povečanje naložb v geotermalne projekte in ustrezno infrastrukturo, vključno z omrežji za daljinsko ogrevanje in hlajenje ter shranjevanjem;
 - c. najboljše prakse in smernice za pospešitev in poenostavitev postopkov izdaje dovoljenj, vključno s sodelovanjem lokalnih skupnosti, ter za olajšanje izvajanja geotermalnih projektov od konca do konca;
 - d. ukrepe za odpravo pomanjkanja usposobljene delovne sile za izboljšanje zmogljivosti v celotni vrednostni verigi za geotermalno energijo;

- e. ukrepe za lažjo izmenjavo podatkov, razpoložljivost in dostopnost podatkov o podzemnih virih ter zbiranje novih geoloških podatkov;
 - f. najboljše prakse ali modele za spodbujanje dolgoročnih pogodb, kot so pogodbe o nakupu električne energije iz obnovljivih virov za ogrevanje in hlajenje;
 - g. spodbujanje proizvodnje električne energije iz geotermalne energije, kjer obstaja geološki potencial, v podporo uporabi geotermalne energije kot stabilne oskrbe z električno energijo, tudi za otoke in najbolj oddaljene regije, skupaj z ustreznimi ukrepi za večjo konkurenčnost naložb v geotermalno energijo;
4. POZIVA Komisijo in države članice, naj zagotovijo strukturiran forum, kakršen je evropsko geotermalno zavezništvo, ki bo združeval oblikovalce politik, deležnike iz industrije, vlagatelje in druge ustrezne deležnike v celotni vrednostni verigi, da bi izmenjevali najboljše prakse in uspešne poslovne modele, vzpostavili nova partnerstva ter opredelili skupna ozka grla in popravne ukrepe.

Regulativni okvir in finančni vidiki

5. POZIVA države članice, naj v okviru izvajanja ustreznega pravnega reda EU:
- a. po potrebi racionalizirajo svoje regulativne postopke, ki vplivajo na proizvodnjo geotermalne energije, tudi za infrastrukturo, ki omogoča njeno uporabo, pa tudi dejavnosti vrtanja in rudarjenja ter okoljske postopke;
 - b. po potrebi pospešijo postopke izdaje dovoljenj in licenciranja ter olajšajo dostop do informacij, na primer tako, da razmislijo o vzpostavitvi enotne kontaktne točke za obveščanje nosilcev projektov;

- c. si prizadevajo za boljše usklajevanje načrtovanja in razvoja geotermalnega ogrevanja in hlajenja, električne energije ter shranjevanja energije na regionalni in nacionalni ravni, hkrati pa spodbujajo občine, naj podpirajo polno izkoriščanje potenciala geotermalne energije v celotnem energetskega sistemu;
- d. izboljšajo preglednost pri načrtovanju geotermalne energije in poročanju o njej v okviru nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov ter s tem povezanega poročanja;
- e. razmislijo o rešitvah na področju geotermalne energije v svojih načrtih za povezane energetske sisteme, da bi uravnovesili omrežja, zagotovili prožnost in stabilnost omrežij ter zmanjšali emisije;
- f. razmislijo o izdaji smernic za lokalne organe kot tudi za operaterje energetskih sistemov ter sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, da bi pri regionalnem ali urbanističnem načrtovanju in pri načrtovanju naložb v lokalno energetska infrastruktura upoštevali geotermalno energijo, celostno obravnavajo vse alternative, hkrati pa takšne smernice uskladijo s celovito oceno ogrevanja in hlajenja, kot se zahteva v direktivi o energetska učinkovitosti, ter z obveznostjo vključitve energije iz obnovljivih virov v ogrevanje in hlajenje v skladu z direktivo o energiji iz obnovljivih virov;
- g. spodbujajo optimalno zasnovu sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, na primer z znižanjem temperature, pri kateri lahko delujejo, da bi vključili geotermalno energijo, s čimer bi povečali njihovo trajnostnost;
- h. razmislijo o rešitvah na področju geotermalne energije v svojih gradbenih predpisih kot gonilu za učinkovitejše in bolj trajnostne stavbe;
- i. spodbujajo uporabo celostnega pristopa k podzemnim dejavnostim v prostoru por, da bi se uporaba geotermalne energije harmonizirala z varstvom podzemne vode in z drugimi načini uporabe podzemnih dejavnosti v prostoru por, kot sta zajemanje in shranjevanje ogljika ter shranjevanje vodika;
- j. podpirajo projekte za ponovno pretvorbo fosilnih podzemnih skladišč, da bi jih uporabili za geotermalno energijo, ali spodbujajo razvoj rešitev, ki omogočajo hitrejšo izvedbo takšnih projektov;
- k. razmislijo o pripravi finančnih ali jamstvenih shem in spodbud za ublažitev visokih vnaprejšnjih stroškov in tveganj, povezanih z vrtanjem in raziskovanjem, za promocijo gradnje geotermalne infrastrukture ter za spodbujanje rentabilnosti geotermalnih naložb ali, če takšne finančne ali jamstvene sheme in spodbude že obstajajo, o olajšanju dostopa do njih;

- l. po potrebi spodbujajo uporabo rešitev na področju geotermalne energije za ogrevanje in hlajenje na splošno, v omrežjih za daljinsko ogrevanje in hlajenje ter, kjer je primerno, v rešitvah na področju globoke geotermalne energije za proizvodnjo električne energije, hkrati pa izdajajo smernice za povečanje takšne uporabe;
- m. upoštevajo potencial vseh prejšnjih načinov uporabe vrtin ali dejavnosti rudarjenja za izkoriščanje geotermalne energije, razogljičenje lokalnih omrežij (običajno na fosilna goriva) za daljinsko ogrevanje in hlajenje, da bi prispevali k pravičnemu energetskega prehodu.

Dostop do podatkov in informacij ter ozaveščanje javnosti

6. POZIVA države članice, naj zagotovijo geoznanstvene podatke, informacije o podzemnih virih in zemljevide, tudi o obstoječih sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja, ter poskrbijo za njihovo razpoložljivost in dostopnost. Ti so namreč bistveni za oceno geotermalnega potenciala ter učinkovito uporabo podatkov in znanja, pridobljenih s fosilnimi dejavnostmi, za geotermalni razvoj z oblikovanjem, če je mogoče, javno dostopnih naborov podatkov;
7. POZIVA države članice, naj ob podpori Komisije prispevajo k spodbujanju, izboljšanju in razširitvi področja uporabe obstoječih projektov v zvezi s podatki o geotermalni energiji, vključno z zagotavljanjem podatkov o obstoječih omrežjih za ogrevanje in hlajenje. To bo pripomoglo k premostitvi podatkovnih vrzeli in vzpostavitvi vseevropske metapodatkovne zbirke, ki bo povezovala nacionalna odložišča geoloških podatkov in bo dostopna vsem deležnikom po vsej EU;
8. POZIVA države članice, naj ob podpori Komisije okrepijo čezmejno sodelovanje na področju raziskav in razvoja z izmenjavo znanja ali s skupnimi projekti, da bi zagotovili nemoteno povezovanje zemljevidov geotermalne energije (toplotni pretok in razširitev zbiralnikov termalne vode);
9. POZIVA države članice, naj spodbujajo in podpirajo lokalne in regionalne oblasti, da ustanavljajo energetske skupnosti ter sodelujejo z vlagatelji, razvijalci in potrošniki, vključenimi v geotermalne projekte, povezane z geotermalno energijo, na podlagi ocene geotermalnega potenciala, lokalno razpoložljivega trga toplote in potenciala za razvoj daljinskega ogrevanja in hlajenja v lasti skupnosti;

10. POZIVA Komisijo, naj na kratko predstavi razpoložljive finančne instrumente in podporo EU, vključno, če je to primerno, s programom InvestEU in drugimi instrumenti, ki so na voljo prek Evropske investicijske banke (EIB), ki lahko nosilce projektov seznani tako z nacionalnimi kot s čezmejnimi pobudami s področja geotermalne energije;
11. POZIVA Komisijo in države članice, naj nadgradijo in podprejo kartiranje na ravni EU in nacionalni ravni, kjer je to ustrezno, da bi ocenile celoten potencial geotermalne energije v vseh državah članicah, s posebnim poudarkom na globokih in zelo globokih podzemnih geotermalnih virih, vključno z uporabo podatkov o pridobivanju ogljikovodikov;
12. POZIVA države članice, naj si prizadevajo ozaveščati javnost in spodbujajo sprejemanje v javnosti, začnejo izvajati informacijske kampanje, izboljšajo poznavanje družbenih, gospodarskih in podnebnih koristi uporabe geotermalne energije ter uspešnih študij primerov, hkrati pa zagotovijo vključevanje lokalnih oblasti, podeželskih skupnosti, najbolj oddaljenih regij, državljanov, skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov in drugih deležnikov v dejavnostih geotermalnega razvoja. V zvezi s tem bi morala Komisija olajšati prizadevanja za sprejemanje v javnosti in pri tem uporabiti različne mreže lokalnih organov, kot je Konvencija županov;
13. POZIVA države članice, naj ob podpori Komisije izboljšajo poznavanje in izmenjavo najboljših praks v zvezi z morebitnimi geološkimi in okoljskimi tveganji, ki jih povzročajo globinske geotermalne dejavnosti, kot je inducirana potresna aktivnost, ter v zvezi s preprečevanjem, spremljanjem in po potrebi ukrepi za ublažitev.

Okrepitev delovne sile, raziskav, razvoja in inovacij

14. POZIVA države članice, naj začnejo izvajati programe prekvalificiranja v poklicnem izobraževanju, da bi izpolnile posebne delovne zahteve nastajajoče geotermalne industrije. Pri tem je treba razmisliti o vključevanju in preusposabljanju delavcev in strokovnjakov iz industrije fosilnih goriv in rudarstva s strokovnim znanjem na področju raziskovanja, vrtanja in cevovodov. Tako se lahko zagotovi pravičen prehod, ki bo maksimiral zaposlitvene možnosti v geotermalnem sektorju;
15. SPODBUJA države članice, naj uvedejo programe visokošolske specializacije, da bi geotermalni industriji zagotovile usposobljeno delovno silo;

16. SPODBUJA Komisijo in države članice, naj geotermalne projekte vključijo v raziskovalne, razvojne in inovacijske programe in politike, kot so Obzorje Evropa, sklad za inovacije in načrt SET, vključno z njegovim izvedbenim načrtom za globoko geotermalno energijo, ali še povečajo prisotnost geotermalnih projektov v tovrstnih programih in politikah;
17. SPODBUJA nastanek novih inovativnih tehnologij na področju geotermalne energije, ki prispevajo h konkurenčnosti in odpornosti Unije.

Razvoj vrednostne verige in mednarodno sodelovanje

18. SPODBUJA Komisijo in države članice, naj okrepijo skupna prizadevanja za povečanje zmogljivosti kvalificiranih evropskih ponudnikov industrijskih storitev na področjih, kot so vrtanje, gradbeništvo in proizvodnja opreme;
19. POZIVA Komisijo in države članice, naj okrepijo položaj Unije v geotermalni vrednostni verigi v vseh kategorijah: načrtovanju, namestitvi, delovanju in vzdrževanju;
20. POZIVA Komisijo in države članice, naj poglobijo mednarodno sodelovanje na področju tehnologije, raziskav, razvoja in inovacij, med drugim z Mednarodno agencijo za energijo, Mednarodno agencijo za obnovljivo energijo in globalnim geotermalnim zavezništvom, izboljšajo prenos znanja in izkušenj, zbiranje podatkov in politike, povezane z gospodarskimi in okoljskimi vidiki geotermalne energije, ter spodbujajo izmenjavo najboljših praks.